

Hautakummun tutkiminen Ikaalisten Sipsiön kylän
Vähä-Eskelin talon maalla kesällä 1948.

Joitakin vuosia sitten myönsi Kyröskoski Oy allekirjoittaneelle 10,000 mk tutkimuksia varten Ikaalisten pitäjän Sipsiön kylässä. Kesällä 1946 allekirjoittanut matkusti paikalle ensimmäisen kerran, mutta täytyi palata tyhjin toimin takaisin, kun paikkakunnalta ei ollut työvoimaa saatavissa. Samalla tavalla kävi kesän 1947 yrittysten.

Kesällä 1948 ollessani kaivauksia suorittamassa Tyrväässä sain houkuteltua neljä sikäläistä koulupoikaa lähtemään mukanaani Ikaalisiin. Kulut luonnollisesti nousivat tästä melkoisesti, kun suoritin poikien matkakulut.

Sipsiön kylä sijaitsee Luhalahden korkealla länsirannalla, josta on kaunis näköala Luhalahden selälle. Hautakummit ovat kaikki järvelle viettävällä rinteellä (ks. valokuvia). Tutkimuksen kohteeksi valitsin kauniin kummun Vähä-Eskelin talon maalla. Jo aikaisemmin oli saman talon saunan viereiseen kumpuun (valokuva 14965) AIV-rehukuoppaa kaivettaessa löytynyt viikinkiaikaisia esineitä (11330:1-6). Tästä kummusta ovat reunat vielä jäljellä. Vähä-Eskelin isäntä kertoi havainneensa sen reunoilla vielä silloin tällöin palaneita luunsiruja.

Kesällä 1948 tutkittu kumpu on Vähä-Eskelin riihen lounaispuolella, suunnilleen 25 m tästä rakennuksesta. Se oli soikeahko ja säännöllinen sekä heikon kasvullisuuden peittämä. Sen rakentamiseen oli käytetty runsaasti pientä

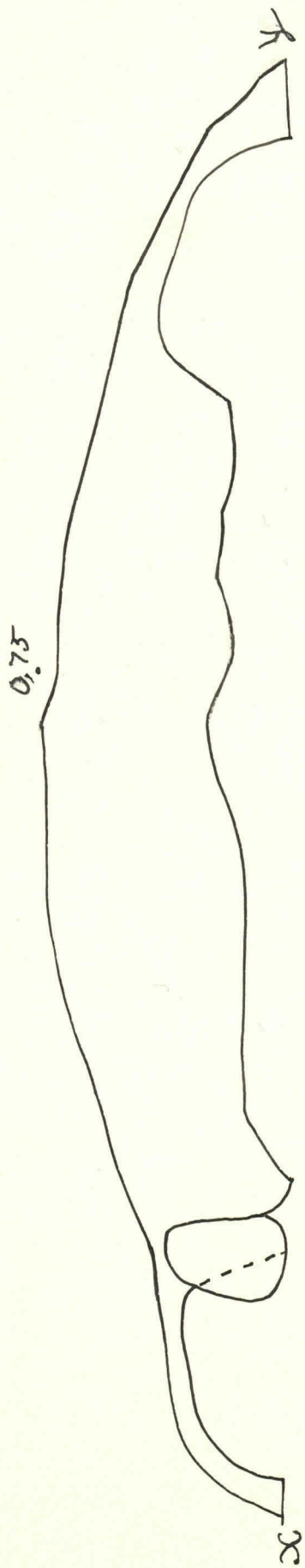
kiveä ja vähemmän maata. Kolme jonkin verran kookkaampaa kiveä oli pohjassa. Mutta ne eivät nähtävästi ole kuitenkaan olleet millään tavalla määräviä hautaa rakennettaessa. Maa oli hyvin tummaa ja nokipitoista. Huomiota herätti myös kuonan runsas esiintyminen. Sitä otettiin talteen vain muutamia paloja näytteeksi. Kokonaismäärä kohosi varmasti pitkälle toiselle sadalle kilolle. Varsin runsaasti oli kummussa myös palamattomia eläimenluita. Kun taas palaneita luunsiruja saatiin talteen vain muutamia. Savias-tianpaloja oli niinikään kohtalaisesti, mutta kaikki ilman koristelua. Varsinaisia esineitä ei haudasta löytynyt ainoatakaan, jollei sellaisiksi ole katsottava napin tapaisia, kuonamaista ainetta olevia esineitä (11935:12-14).

Kumpu on syntynyt ilmeisesti kansainvaellusajalla. Siinä oleva keramiikka on samanlaista kuin muissa tämän ajan länsi-Suomen haudoissa. Haudan esineköyhyys selittäytyy sillä, että kysymyksessä olevana aikana on toisin paikoin maassamme luovuttu tavasta panna vainajan mukaan hautaan esineitä, ilmiö, joka todetaan myös Ruotsissa ja Tanskassa sekä paikatellen myös Itäbalttiassa.

Hautakummun esineet lueteltu n:o:lla 11935:1-21 ja valokuvat kalmistoalueesta ja itse kummusta n:o:lla 14960-82. Kertomukseen liittyy myös 1 kartta.

Helsingissä 13. päivänä tammikuuta 1949.

Helmer Salmo
Helmer Salmo

Jkaalinon, Lipsion kylä

14960.

Lipsion kylä järveltä käsin
kuvattuna; valkoinen talo
Vähä-Eskeli.

14961.

Lipsion kylä järven toiselta
rannalta kuvattuna.

Ikaalinen, Lipsion kylä

14962.

Lipsion kylä järven toiselta
rannalta nähtynä.

14963

Vähä-Eskelin talo; taivasta
vastaan erottautuu muutamia
kautakumpuja.

Jkaalinon, Lijon kylä

14964.

Vähä - Eskelin talon ympäristöä, etualalla olevien kahden pienen rakennuksen välissä tuhottu hautausmaa.

14965.

Vähä - Eskelin saunan vieressä hautausmaa, johon kaivettu 270-rehku kuoppa. Todettiin löydetty vikingiaikaisia esineitä.

Ikäalinen, Lipsion kylä

14966.

Hautakumpu Vähä-Eskelin
talon vieressä.

14967.

Hautakumpu Vähä-Eskelin
talon maalla, puuvajan lä-
heisyydessä.

Ikaalinen, Lipsion kylä

14968.

Hautakumpu Lipsion kylän
länsiosassa.

14969.

Hautakumpu Haimon talon
maalla.

Ikaalinen, Lijon kylä

14970.
Vähä-Eskelin talo, oikealla
riihi, jonka edessä, päära-
kennuksen puolella on v. 1948
tutkittu hautakumpu.

14971.
Vähä-Eskelin riikan luona
oleva hautakumpu tut-
kittu v. 1948.

Jhaalinen, Lijonin kylä

14972.
Näkösä Vähä-Eskelin rii-
hen luona tutkitun kummun
paikalta etelään päin.

14973.
Sama kuin edellinen.

Jhaalinen, Pijnsion kylä

14974.

Vahä - Eskelin kühon luona
olevaa hautakumpua tut-
kitaan. Takana Vahä - Eskelin
talo.

14975.

Hautakummun pintakerrosta
poistetaan.

Thaalinen, Pijasion kylä

14976.

Hautakunnan pintakerrosta
poistetaan Vähä - Eskelin
riikon luona olevasta kum-
musta.

14977.

Vähä - Eskelin riikon luona
olevan hautakunnan läpi-
leikkäys kuvattuna pohjoi-
sesta käsin.

Jhaalinen, Lipsion kylä

14978.

Vähä - Eskelin riihen luona
olevan hautakummun läpi -
leikkaus kuvattuna lännestä
käsien.

14979.

Vähä - Eskelin riihen luona
olevan hautakummun toi -
nan puoli; kummun muoto
ja korkeus näkyy kuvasta.

Tkalinon, Lijon kylä

14980.

Hautakummun rakennus
solvaa tästä kuvasta;
kuvalla suunnitellaan luostesta kiviin.

14981.

Hautakummun läpikäynti
suunnitellaan luostesta kiviin
kuvattuna.

Jokoolinen, Lipsion kylä

14982.

Hautausmaun läpi-
leikkaus etelän puo-
lta rannasta. Ku-
vattu luoteesta vään.